

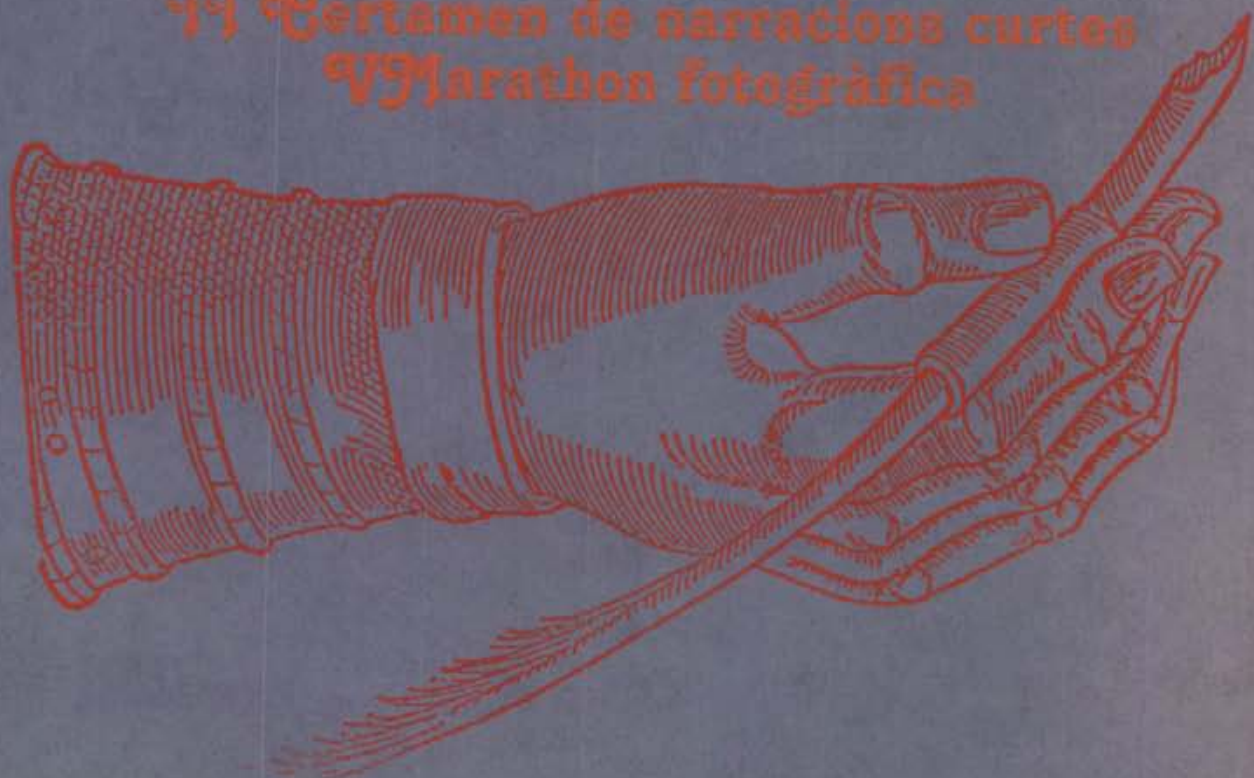
Cap Vermell

Suplement extraordinari, gener 1.995

"Festes de Sant Roc i Sant Bartomeu"

¶ Certamen de narracions curtes
¶ Marathon fotogràfica

La primera impresión es la que vale
Francesc Barbón.
Premi a la millor fotografia.

Amb el suport de:

Ajuntament de Capdepera

*Amb el número del mes de gener de "Cap Vermell" tornam a posar en les vostres mans un nou suplement, en el que s'hi reuneixen contes i narracions curtes que han estat guardonats al II Concurs de Narrativa Curta "Festes de Sant Roc i Sant Bartomeu 1994". Enguany són cinc les obres seleccionades: **La vila de la felicitat**, de Jaume Fuster (Primer Premi); **L'escapada**, de Carme Castell Valdivielso (accèssit); **L'avenc d'en Galvany**, de Gabriel Julià Adrover (accèssit); **Nit de Cap d'Any**, d'Antònia Capó Amengual (accèssit); i **Tribschen**, de Miquel Llull (accèssit).*

Desitjam que gaudiu de la seva lectura, així com de les imatges seleccionades de la Marató Fotogràfica.

L'edició d'aquest suplement ha estat possible gràcies a l'ajuda de Levon; Margalida, Àngel i Felip del Taller de Serigrafia; i de l'Ajuntament de Capdepera que l'ha subvencionat.

Gràcies a tots !

LA VILA DE LA FELICITAT

Jaume Fuster Alzina

El senyor Prector Haravan es va instal·lar en el nostre poble ara fa quaranta-dos anys i hi va viure dos anys i dos mesos, temps escàs però suficient perquè el seu record i encara la seva llegenda hagin perdurat, marcant Sant Andreu com "la vila de la felicitat".

El senyor Prector Haravan arribà en el mes d'octubre i abans de Nadal ja coneixia tothom i de tots era conegut. Parlava la nostra llengua amb gran correcció encara que amb un accent estranger que ningú no fou capaç d'identificar. Vestia amb modesta pulcritud i els seus modals eren igualment acurats. Passà a habitar la casa que havia estat del notari Ferrer, que li llogà la seva neboda i hereva. Era un bell casal que es trobava a la sortida del poble, a la vora de la carretera de Ciutat, adossat als penyals de na Brusca, i el nou llogater en sortia a primera hora del matí i a darrera hora de l'horabaixa, cada dia, per tal de fer un tomb pel poble, amb parada inclosa en el cafè de ca'n Sales.

Voldria poder precisar l'edat del senyor Prector -don Prector li dèiem nosaltres- però em sent incapaç ni d'apromimar-m'hi. Ell mai no en parà d'aquest assumpte i el poble li atribuïa entre els quaranta i els setanta anys. No prengueu aquest biaix com una exageració sinó com la lògica conseqüència de l'aspecte d'aquell home, certament mal d'encasellar. Alt i remagrit, la seva flacor no sols no era motiu de desfici sinó que, altrament, li prestava un capteniment senyorívol d'allò més. El cabell blanc, lleugerament onat, llarg més que no el duien els homes de Sant Andreu, rematava una testa les faccions de la qual eren plenes d'agradòsia.

Amb tot, més que no amb el seu posat, don Prector a tots ens captivà amb llur parla plena de seny i d'erudició. Aquell accent d'estrangeres ressonàncies encara més endolcia la seva expressió, no badant boca sinó per proferir judicis oportuns i escaients. Els seus coneixements tot ho abastaven i aviat hom el considerà com a referent obligat per a la resolució de tot tipus de problemes, ja fossin insignificants qüestions domèstiques, ja els més complicats assumptes d'abast col·lectiu. Àdhuc el batle comptà amb el senyor Haravan com a conseller preferent.

Ningú no va saber mai de què vivia don Prector. La versió més difosa fou la referent a una herència modesta que li permetia un anar passant sense luxes però sense privacions. La natural discreció d'aquell personatge singular no féu sinó abonar agosarades suposicions sobre el seu passat. Se li atribuïren parentius

amb l'alta noblesa centre-europea i tota mena d'afers i negocis com a font dels seus ingressos. En tot cas, ell sempre es presentava com a inventor, i aquesta i no d'altra fou la seva activitat en el curt període que passà entre nosaltres. I com a inventor, precisament, és que ha passat a la posteritat, per bé que dels seus invents no en va treure ni un velló.

El senyor Haravan arribà a Sant Andreu acompanyat d'un petit camió carregat de coses. Mobles no -la casa del notari Ferrer ja era moblada- però sí caixes de llibres, caixes d'eines, caixes d'estrils de tot tipus, artefactes i aparells estranys i desconeguts, material la naturalesa del qual era per a nosaltres tot un misteri. Un petit món de petites coses suggeridores i fascinants, que ho eren més encara més vistes des de la desballestada imaginació dels meus onze anys.

Podeu pensar que en sé moltes coses, jo, de don Prector, i efectivament així és. Puc dir que, tot i ser un infant en els anys aquells, sóc la persona viva que més el va tractar, privilegi que vaig compartir amb ma mare fins l'any passat, quan ella morí. M'explicaré. Per recomanació del senyor rector, ma mare entrà al servei de don Prector. Endreçava les feines de la casa i feia el menjar. El rector havia pensat en ella, tant per considerar-la de tota confiança com pel fet d'haver enviudat recentment i necessitar un treball que aliviàs la nostra migrada economia. Així fou com vaig apropar-me a aquell home que trasbalsà la vida de tot el poble.

Al casal de na Brusca pràcticament ens hi mudàrem. No hi dormíem, perquè això no hauria estat ben vist, però pel demés hi érem sempre, del matí fins al vespre. El senyor Haravan conservà el mobiliari, però haviat l'aspecte sever de la casa canvià de cap a peus, i cada estança i cada racó s'impregnaren del caràcter i la personalitat del nou estadant.

Al principi don Prector em passà completament inadvertit. A mi el que m'enlluemava era el fet d'haver pres possessió, per dir-ho d'alguna manera, d'una de les millors cases del poble. I bé que en presumia davant els altres nins. Fins i tot em permetia la llibertat de convidar-los a jugar en el pinaret que arrecerava l'edifici i que conformava una mena de jardí natural, ombrívol i refrescant a l'estiu, aixoplugant a l'hivern. El senyor Haravan, connivent, no deia res.

Mentre, l'estadant va buidar de mobles una de les habitacions, amuntegant-los en el magatzem adossat a la part posterior de la casa. Aquella estança buida acabaria, al cap de poques setmanes, convertint-se en el

cor de l'edifici. Don Prector hi passava la pràctica totalitat de les hores del dia, i també les vetlades, i des d'aquell racó començà a irradiar la seva creativitat a tot el poble.

A mesura que les meves ínfules possessives s'apaivagaren, la meva atenció derivà de la casa al seu ocupant, del qual vaig autoproclamar-me'n "ajudant". La cambra buida començà a omplir-se de bell nou, amb tot de coses provinents de les caixes que havia duit el camionet. Amb gran cura anàrem disposant aquell conjunt d'andròmines on s'hi barrejaven llibres, eines diverses, rellotges vells, ferralla abundant, molles i ressorts de tota mida, cargols i claus, artefactes del tot desconeguts, petites peces de remotes maquinàries, i encara molt de material de naturalesa i aspecte inefables, com no se n'havia vist abans per Sant Andreu.

Foren setmanes de feina curosa i pacient. El senyor Haravan podia mudar un estri de lloc deu vegades, fins que li semblava haver trobat la ubicació adequada.

El debut de don Prector com a inventor, pel que fa al nostre poble, tengué lloc per Nadal. A la parròquia, com cada any, es feien els preparatius per al muntatge del betlem i l'home s'oferí per fer-hi algunes innovacions. Fou una primera intervenció que ja el consagrà als ulls de tots. Dir que quedàrem bocabadats el dia de la inauguració, és poc. El riu era un riu, no de paper de plata, com abans, sinó d'aigua vertadera que saltironava per entre comes i valls, i movia molins i formava gorgs i banyava horts. I sortia el sol i arribava la nit amb la lluna i les estrelles llambrejants en el cel. I quan es feia de nit el Naixement quedava en penombra i els pastors eren devora d'un foc que semblava cremar realment, i veien com l'àngel davallava dins un núvol de cotó sostingut per fils que la mitja fosca dissimulava. I per la festa dels Reis, les figures dels màgics passaren moltes vegades per davant el coval, arrossegades per un mecanisme ideat per don Prector. I encara molts més detalls de sorprenents efectes, sota distints acompanyaments musicals propis de Nadal que naixien d'altres tants artilugis ideats igualment pel senyor Haravan. Tots érem ullpresos i molta de gent dels pobles de la comarca vengué a veure el betlem de Sant Andreu, el més formós que mai s'ha pogut veure a l'illa de Mallorca.

El betlem, però, no fou més que el començament. Els invents es varen anar succeint un rere l'altre, cada un més sorprenent i vistós que l'anterior, amb gran preferència pels aparells amb efectes musicals. A mi em va recompondre una bicicleta vella i després de deixar-la com a nova hi connectà una caixa de música a la roda del darrere, de manera que les més belles melodies em precedien en sortir a voltejar per places i carrers. I

després vingué un carilló que armà amb les campanes de l'església i que tocava cada migdia. I en el pinaret de la casa hi organitzà un sistema sonor com n'heu escoltat cap altre, consistent en un conjunt de menjadorets i abeuradors per a ocells, els quals en posar-s'hi a sobre feien trillejar fines làmines de metall perfectament afinades. Al principi les aus en fugien espantades, però s'hi anaren familiaritzant en la mesura que comprovaren que no sols no hi havia perill sinó que sempre hi trobaven menjar i beure. I les aus, en el seu anar i venir, produïen un concert tan harmònic que aviat la gent començà a acostar-se al pinaret per escoltar "la música dels ocells". I al senyor Haravan no sols no el molestaven aquelles visites sinó que instal·là dos bancs a fi que la gent pogués seure i s'hi sentís més còmoda.

Passat el temps, Sant Andreu acabà per convertir-se en una mena de gran caixa musical. No hi havia porta que no fes dringar campanetes. I a la plaça de l'Ajuntament don Prector hi muntà un mòbil de mil peces de colors que es bellugaven amb l'aire, produint a l'ensem un captivador efecte plàstic i a més, en topar-se les unes amb les altres, un vertader concert. I la font Nova, a la sortida del poble, passà a donar la benvinguda als qui arribaven, o el comiat als qui marxaven, amb un dispositiu de conducció d'aigua que ara baixava en diminutes caigudes i saltava per distints recipients de llautó, fins arribar a l'abeurador després de produir una autèntica cascada de notes. I encara molts d'aparells que mantenien la vila en un estat de festa permanent.

Aleshores, com ja he contat, jo m'havia autoproclamat ajudant del senyor Haravan i amb ell em passava tot el temps que no era a escola. Les hores volaven, encisat com estava davant la seva destresa. Les poques vegades que algun treball no sortia com semblava voler, solia parlar per a ell mateix, en una llengua desconeguda, de la qual no n'he retingut ni un mot. Es veu que per a les llengües, "la meva memòria revola damunt brins molt més fràgils que la tija on es té la libèl·lula", com escriví el poeta.

La fama de la vila i del seu hoste s'anà escampant com a taca d'oli i, sobretot els diumenges, els carrers del poble s'omplien de gent arribada de tota la comarca, i fins i tot de Ciutat, delerosa per veure i escoltar els invents de l'estranger. Podeu pensar que tot això, als "andreus" ens tenia en un punt entre la vanitat i l'orgull, encara que el nostre mèrit era més aviat escàs.

Amb tot, el més important, allò més palès als ulls de propis i estranys, era que des de l'arribada del senyor Haravan la gent del poble era més feliç. Fos pel festiu ambient que els invents creaven, fos per l'autoritat moral i l'arbitratge que ho delegava en don Prector - cosa que estalviava la major part dels conflictes que

abans emmetzinaven la nostra convivència- el cert és que el renom de "vila de la felicitat" anà agafant justificada carta de naturalesa. I com que tothom en parlava, més obligats ens sentíem a fer-ho realitat. I així tots procuràvem estar a bé amb tots i a ser cada vegada més hospitalaris amb els visitants. La felicitat es féu una qüestió de prestigi.

I faltant menys d'un mes per a la festa del poble, que celebrem el 24 de novembre, don Prector em digué: "El dia del patró n'hem de fer una de grossa". I, dit i fet, es posà en feina, és a dir, començà el muntatge d'un estri la finalitat del qual no encertava jo a comprendre. Passaven els dies i a mi em desesperava no albirar quina en duia dins el cap l'estranger. "Per què servirà això, don Prector?" vaig acabar per preguntar-li. "Ja ho veuràs, Miquelet, ja ho veuràs". I sense aixecar el cap continuava treballant, amb major entestament que mai, enfervorit, concentrat, lúcid, amb tota l'evidència de saber molt bé què volia i com fer-ho.

I arribà el dia de Sant Andreu, que aquell any va caure en divendres. L'anunci de l'estrena d'un nou i misteriós invent del senyor Haravan, que s'havia de produir a la sortida de completes, ens arplegà a tots davant l'església. I els visitants d'altres viles foren tants que es parlà d'una concentració de deu mil persones. A mi aquesta xifra sempre m'ha semblat una mica exagerada, sobretot si considerem que aleshores Sant Andreu no passava dels 1.500 habitants.

Un parell d'hores abans, amb mi per ajudant, don Prector instal·là l'aparell a les voltes del campanar. Es tractava d'una caixa de zinc de no més d'un metre de llargària i uns cinquanta o seixanta centímetres tant d'amplària com d'alçada. Tenia una boca de sortida, un dipòsit per al "combustible" i una maneta com les dels molinets del cafè, i a més un complicadíssim sistema d'engranatges i tuberies que es podien veure en obrir una porteta que tenia a un costat. El dipòsit de combustible era ben ple i encara en duquérem dues ampolles més a fi de poder repostar si venia de cas. El dit combustible era un líquid transparent que hagués pogut passar per aigua a no ser per una intensa aroma dolcejant. No sé d'on l'havia tret o si l'havia fabricat el propi senyor Haravan, perquè aquest fou un dels secrets que millor servà don Prector, més encara que el de l'edat i la procedència. Ni jo, que tothora tafanejava per dins el laboratori, no vaig aclarir res mai al respecte.

A l'hora prevista tot era a punt: l'estranger i jo en el campanar i la gentada a baix, expectant. La fosca sols era mitigada per la tènue claror de les bombetes de les cantonades pròximes. De sobte, la veu de don Prector s'alçà poderosa per sobre el murmurí impacient de la massa humana: "Andreuins i forasters, bones

festes! Aquí teniu el meu regal! Molènies per a tothom!".

Contar el que succeí després resulta una quimera impossible i de les meves paraules sols en deduireu un pàl·lid reflex, una visió esblaimada. Don Prector començà a fer rodar la maneta de la caixa i per la boca de l'artefacte s'inicià la sortida de les primeres "coses". I les coses -les molènies- dolcemente, començaren a dansar empeses per l'aire. I les molènies, cada una distinta de l'anterior, prenién formes capricioses, de geomètrica estructura. No eren més grosses que la mà i es veien transparents, com les bombolles de sabó. Però, a més, tenien llum pròpia, no sé de quina mena, que permetia veure-les perfectament enmig de la fosca. I quan empeses per l'aire s'atropellaven les unes a les altres, o quan alguna arribava al terra o sobre la gent, les coses es desfeien i el llum es desintegrava en partícules de mil colors que acabaven per desaparèixer. I alhora, en desfer-se, produïen una dringadissa suau i polifònica, semblant a la que produeixen els cristalls més fins en xocar lleument entre sí. Paulatinament, tot l'espai de la plaça de l'església s'anà omplint de les molènies que sortien de la màquina fins que semblà una gràn llàntia polícroma, la més fabulosa que hom pugui imaginar, mentre una música captivadora lluitava per imposar-se als crits d'amiració de la gent.

"Andreuins" i forasters acabaren per embogir, saltant i encaçant "allò". Tothom reia i reia, i s'abraçaven els uns al altres, i graponejaven per agafar molènies, i quan les molènies es feien fonedisses al més lleu contacte major semblava l'alegria de dones, homes i criatures. Mentre, don Prector no parava de donar voltes a la maneta, fins que passada una bona estona em digué: "Ara roda una mica tu, Miquelet". I a mi el coret em bategava desfermat dins el pit, en produir aquells poliedres meravellosos que sotmetien milers de persones a la més feliç embriaguesa. I mentre jo rodava, del senyor Haravan aprofitava per afegir combustible. I així, rellevant-nos al comandament de la màquina, anaren passant les hores mentre la gent no parava de cridar i de saltar i de riure...

Si amb els invents anteriors ja s'havia guanyat gran prestigi i reputació, amb la màquina de fer molènies don Prector fou elevat a la categoria de mite. La casa del notari Ferrer es convertí en una mena de santuari on la gent acudia en pelegrinatge per tal de saludar l'estranger, per estar a prop d'ell, per donar-li les gràcies, per veure'l simplement. I ell a tots els rebia amb igual consideració i afecte, cosa que el tenia tot el sant dia amunt i avall, sense temps per a nous invents. De Ciutat baixaren uns senyors que, segons sembla, pretenien comprar el nou artilugi creat pel senyor Haravan, però se'n tornaren de buit. El batle, per la seva part, li demanà que el posàs en

marxa tots els dissabtes, cosa que a més de proporcionar gran felicitat a la gent suposaria una gran aflluència de visitants i els corresponents beneficis per a l'economia local. Això tampoc no fou possible ja que, segons don Prector, l'obtenció de combustible resultava força complicada i molt contents podríem estar si n'havia aconseguit més per a la festa de Sant Andreu de l'any següent.

Arribà un nou Nadal i l'estranger donà un altre cop de mà per a l'adreç del betlem de la parròquia, el qual resultà encara millor que el precedent. Però ja no produí el mateix efecte. Superada la sorpresa inicial, la gent semblava cada vegada més difícil de conformar. Tampoc no causaren cap aldarull els invents que seguiren, algun de realment curiós i fins i tot sorprenent: tubs vibràtils, estels ressonants, un calidoscopi gegant coordinat amb un nou aparell musical... El poble restà a l'espera d'una nova demostració de la màquina de fer molènies i el demés no l'aconcentava.

Arribada la festa, però, don Prector anuncià que encara no tenia combustible. Aquella fou una notícia infausta. Les lloances esdevingueren crítiques, algunes d'elles ferotges, arribades de tots els racons del poble i àdhuc dels pobles veïns. De manera que el prestigi del senyor Haravan comença a esvorar-se ràpidament, molt més ràpidament que no s'havia teixit.

Poc temps concedí l'estranger per a la crítica. Amb la mateixa discreció que havia arribat, va partir. Un camionet carregà tot el material i don Prector posà rumb cap a nous horitzons. Mancaven quinze dies per a un altre Nadal. Aquell any, el riu del betlem tornar a ser de paper de plata. Mai no n'hem sabut res més d'ell. Pens que degué sortir de Mallorca i sap Déu on anà a parar.

Seguint les instruccions del propi senyor Haravan, a la sortida de matines, sense que ningú s'ho esperàs, des del campanar vaig posar en funcionament la màquina de fer molènies que ell m'havia deixat amb el dipòsit ple. Fou una pòstuma -i immerescuda- ofrena al poble de Sant Andreu. Els poliedres lluminosos començaren a esclatar sobre el cap de la gent que sortia de l'església, i un cop més el llum va anar descomponguent-se en mil partícules d'altres tants colors, mentre el dring esdevenia una melodia més encisadora que mai. L'esglai fou general i, un cop superada la sorpresa inicial, la gent es posà a riure i a saltar i a abraçar-se, mentre cridava "don Prector!, don Prector! don Prector!".

El mateix dia de Nadal, quan el batle descobrí que don Prector no havia tomat al poble sinó que havia estat jo qui enjegà l'artefacte, em va fer comparèixer a la Sala. Li vaig haver d'entregar la màquina.

Tot fou de bades. L'aparell fou desmuntat a fi d'esbrinar-ne el funcionament, però no sols no s'aclarí res sinó que després no hi hagué persona humana capaç de recompondre'l. I altre tant puc dir del combustible. Una mica que n'havia quedat dins el dipòsit s'envià a Ciutat, però ni les anàlisis més exhaustives pogueren identificar-ne la composició.

Els invents del senyor Haravan avui són solament un record... o potser ni això són. El temps i la desídia els han anat fent malbé i a la gent sembla que li fes mandra fins i tot parlar-ne. Sovint, quan en públic evoc la figura de don Prector, hom se'm queda mirant en una inefable actitud entre pacient i commiserativa. "Sí, Miquelet, era fantàstic l'estranger. Fantàstic". Sembla que em vulguin donar la raó, com es fa amb els bojos. I no ho sóc jo, un boig. No cregueu que us hauria contat aquesta història si no fos certa. I tant com ho és! Encara la veig, la bicicleta amb una caixa de música. És llàstima que ma mare es morís l'any passat. Ella us ho podria dir. Sempre que n'hi parlava, ella m'escoltava amb gran atenció i encara que no deia res, en el seu esguar amorós vol bé es veia com el record de don Prector s'hi feia present.

Sempre he esperat que el senyor Haravan tornaria algun dia, i encara ho esper. La gent se'n riu, però jo esper.

"Miquelet, l'estranger no tomarà", em digué ma mare abans de morir. "Això sols seria possible si la gent, a més de tenir ulls a la cara també en tengués al cor, però, per desgràcia no és així..."

Tomarà. Segur que sí. Jo esper. Sí, esper. És clar que esper. Ha de tomar. I tant. Sí.

Mare!!!
Don Prector!!!

L'ESCAPADA

Carme Castell Valdivielso

Era al matí quan en Jordi Company, sortint de casa, va tenir la genial idea de no anar a treballar. En Xorx, derivat de l'anglès George, llançà el maletí de la feina en una paperera qualsevol i marxà saltironant pel carrer, volant al vent, amb la mà dreta, la corbata, mentre quatre o cinc dels transeünts que encara badallaven ni tan sols se n'havien adonat. En Xorx, amb ulls de fantasia i somriure fresc, surà pel carre empedrat fins al final d'aquest, i voltà la cantonada de l'esquerra, cap a l'avinguda de Ramon Salou. Partia tan lluny com pogués.

Era al matí quan na Montse, una puteta de mena, s'oferia a plena llum, a la Via del Xiprés. S'havia posat faldeta curta i sabates amb tacó d'agulla que sabia fer sonar amb tota normalitat, tot de pintura a la cara, i garses i flocs pels cabells. Mentrestant, per l'escotadura d'un corsé passat de moda lluïa els pits d'adolescent.

Fou un moment sortat: mentre es pujava la lligacama mostrant tot el *sex-appeal*, contornejant les caderes amb ritme sensual, se li acostà un vell verd de nas prominent que, posant-li la mà al cul, l'introduf vint-mil plecs entre les mamelles.

Es sorprengué ("vint-mil?!"). En solia cobrar cinc. Sense pensar-s'ho dos cops l'estirà casa endins i començà a treballar.

Era al matí quan, de sobte, n'Abraham sentí que el cridaven des d'enfora. No féu cas... S'ho passava tan bé!! La veu, però, insistia, i de cop es féu tan forta que esclatà en claror i el començà a manejar bruscamment fins a deixar-lo exhaust: la petà.

Na Montse, una puteta de mena, cuixes fortes i pell jove, pensà que el client s'havia adormit quan s'aturà en sec, com solien fer els vells, i, tranquil·lament, assaborí la realitat dels vint-mil plecs al seu abast. Somiant què en faria, quedà clapada, mentre abraçava el cos arrugat i inert. Havia passat tan mala nit!!

Era al migdia quan en Xorx, entre deliris exagerats, es treia la roba davant l'estació del tramvia. Havia corregut per tot arreu, d'aquí cap allà, imaginant ser un *cowboy* que perseguia indis, segur de vèncer-los, i ara tenia tanta calor... Mentre es treia els calçotets, es senyalava els pebrots amb l'índex de la mà dreta, i alçava les celles amb posat maliciós i pervertidor, girant el cap d'un costat a l'altre. La seva roba interior aterrà

a la cara d'una velleta que passava l'estona a la plaça. S'hi acostà, per veure com s'espantava, movent les anques i el llarg penis, mentre ella ni tan sols el veia, rera els vidres de cul d'ampolla.

- Auuuu...! -s'estava alliberant.

Era al migdia quan na Montse despertava amb mandra després de somiar llarga estona. I es sorprengué, perquè no s'ho esperava, trobar-se el vell verd al damunt. Primer de tot, la puteta cercà, quasi amb desesperació, els vint-mil plecs: encara hi eren. Sospirà, tranquil·litzada. Després, mirà de biaix la closca lluenta que s'havia adormit sobre la seva pitera, i es revolcà amb repugnància. Era un vell verd!!

Intentà despertar-lo.

- Apa, senyor, s'ha acabat la sessió!! O és que em vol pagar més?... Despertí, despertí... Apa, apa... Despertí...

Li donava copets a l'espatlla i als braços fins que, a la fi, li alçà al cap i vegé als ulls la foscor cristal·lina de la mort.

- No, no... no, no. Déu meu, diga'm que no és cert. Nooo, no. Això és impossible!!

Ho mormolava fluixet, amb por, mentre intentava fugir d'aquell infern, tot abraçant els símptomes histèrics. Quan, a la fi, se'n lliurà i es posà d'empeus, se'l mirà de fit a fit: la pansa arrugada que tenia per cul, l'espatlla desfeta pel pes de tants anys, les cuixes cobertes d'un blanc decadent...

I sortí al carrer a cridar, amb els sostenidors i la faldilla que s'havia posat d'una revolada, que hi havia un mort al seu llit.

Sospirà.

- Eggs! He cardat amb un mort!!

Era a la tarda quan el sergent Mercadal s'ocupava del cas d'un estrambòtic personatge que s'exhibia a la plaça dels Germans. El pervertit, cobert amb una manta de quadres, no atenia a raons.

- T'ho repetiré per darrera vegada: com et dius? Nom, cognoms, adreça... Ho vull saber tot, de tu! Com et dius? Apa, ara!!

- Pastoret, d'on véns? De la muntanya, de la muntanya. Pastoret d'on véns? De la muntanya de veure el temps.

- Ah, no. No, no. I ara no em venguis amb la cançoneta. No em penses dir el teu nom?

- *My name is George*, -deia amb tota convicció-
my name is George, monsieur. -I tomava de ple a la bogeria, cantant un altre cop- Pastoret, d'on vénis? De la muntanya de veure el temps.

El sergent Mercadal sospirà, remenà el cap amb paicència i llançà el bolígraf sobre la taula.

- Sí, sí... i a més de pirat, trilingüe... Nemesi! Tanca'l a la cel.la quatre, que s'aclareixi.

En Nemesi se l'emportà sense problema, mentre afirmava que nevava, per allà, i tomava a alçar les celles amb aires de presunció.

Era a la tarda quan el sergent Mercadal, just després d'una estèril entrevista amb el boig de torn, rebia la notícia de la mort d'un vellet verd. Na Montse, la puteta de mena, cuixes fortes i pell jove, entrà al seu despatx simulant la timidesa i innocència adolescent que havia perdudes feia ja molt temps. Però va fallar, des del començament.

- Oh, senyor! -tot just entrar- Estic tan espantada! Li asseguro que no comprenc res de res, jo...

El sergent arrufà el nas de forma totalment imperceptible. Massa pressa, pel seu gust. Mentia.

- Segui, senyoreta, si us plau... I tranquil.litzi's! Això és el més important.

La putona de la Via del Xiprés s'assegué, tota displicent, i, amb subtileza, s'arronsà la faldilla fins que mostrà la lligacama. Just havent respirat, continuà amb la història.

- Miri, senyor, no sabia com començar. Tot ha estat tan estrany...

- Doncs no comenci. Sóc jo qui demana. Digui'm: el seu nom?

- Montse Pellús i Cardó, i ja que m'ho demana, li asseguro...

- Senyoreta Pellús, no asseguris tant! Li adverteixo que no m'agraden gens els enganys... I ara no se'm faci l'ofesa. Tant se me'n fum, el que pensi, però no dissimuli més. Què és el que no sap explicar? Que ha cardat amb un mort?

Era al vespre quan el sergent Mercadal, encara al seu despatx, rumiava com trobar algú proper al vell mort. Tornà a repassar les dades: 68 anys, fill únic, vidu al 1981, pare de fill únic, 1'72 d'alçada i 71 quilos. Tan sols un únic camf conduïa a Roma! Mentrestant, el policia rebé la notícia que l'exhibicionista semblava haver-se tranquil.litzat. El visità a la cel.la quatre, amb la veu fosca i potent que tant li agradava posar.

- Sembla ser -començà- ...que has atès a raons. No és cert?

El boig no deia res, ni tan sols cantava allò del

pastoret, sinó que s'estava immòbil, amb els ulls fixos a l'infinit i el cap completament buit.

- Apa, anem per feina... Com et dius?

(...)

- Que com et dius??!!

- Xorx... -fluixet, fluixet.

- Com?!

- Xorx...

- Ondia, i ara toma amb el conte estranger. George, eh? George Washington, deu ser? O George Harrison? Sí, i ara que canti el "*Let it be*". No penses dir res més?

A en Xorx li havia fuit la brillantor que resplandia als seus ulls des del matí. Mirava a terra amb por i sentia als seus ossos, un altre cop, el pes de la rutina.

- Xorx,... Jordi Company. Carrer de la Petxina, 22; DNI, 43278213; estat civil, solter; ...

- Nemesi! Nemesi! Què fa?! Prengui nota, no badi!

Era a la nit quan el sergent Mercadal, tot absort en el cas de l'exhibicionista, se n'adonà que no havia ordenat la recerca del fill únic del vell mort, n'Abraham. Es prengué un Gelocatil, per al mal de cap, i cridà en Nemesi per telèfon, mentre repassava, per enèsima vegada aquell dia, les dades de l'home mort.

("Abraham Company... ehem...")

Mentre la senyal sonava el sergent lligava caps i deixà que, una vegada més, la casualitat li donés un cop de mà en la seva tasca. Quan en Nemesi contestà, amb un "diguei" força esperançat, tot desitjant que fos la seva xicota, en Mercadal se li llançà com un allau.

- Nemesi, no t'ho pots imaginar! Són pare i fill, els despilotats!!

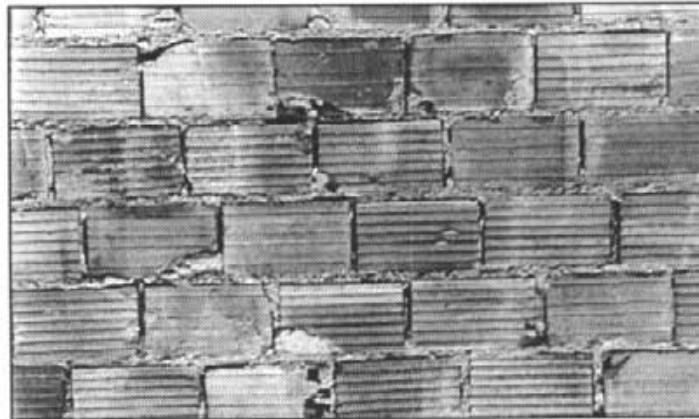
Era a la nit quan na Montse, una puteta de mena, amb pell jove i poca aptitud per al teatre, rumiava com aprofitar els vint-mil plecs abans no se li escapassin de les mans.

Era a la nit quan en Xorx, encara a la cel.la número quatre, es demanava si se'n sortiria ben parat d'aquella història i si havia valgut la pena l'escapada per la bogeria. De tant en tant, s'amoinava per si el seu pare sabia fer-se el sopar.

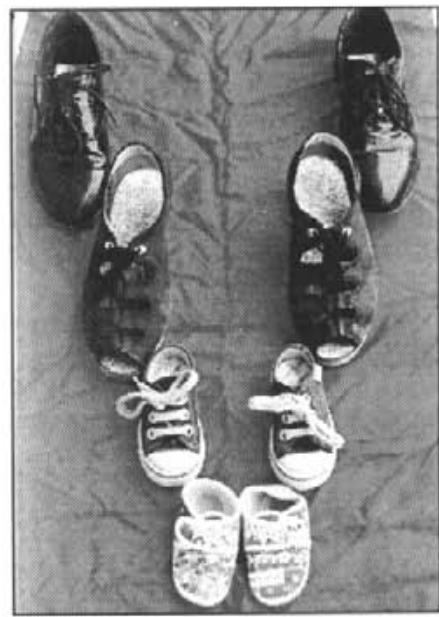
Más carne por favor !
Jaume Altimides

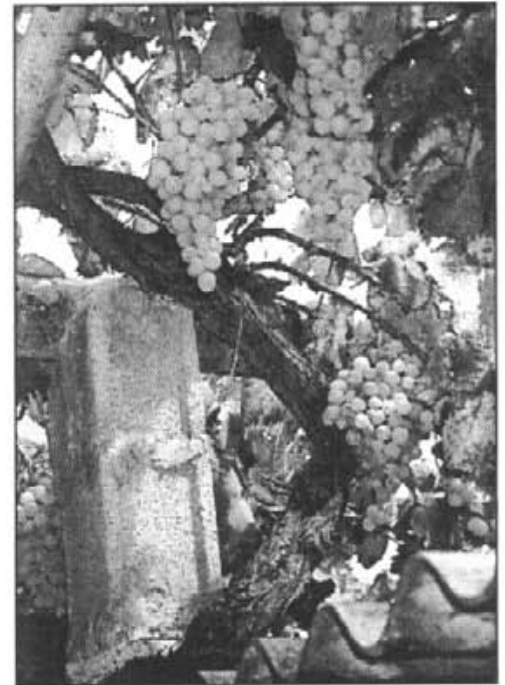
Això sobra.
Paco Galian

Mas carne por favor
Francisca Morey

Any Internacional de la família.
Francesc Barbón.

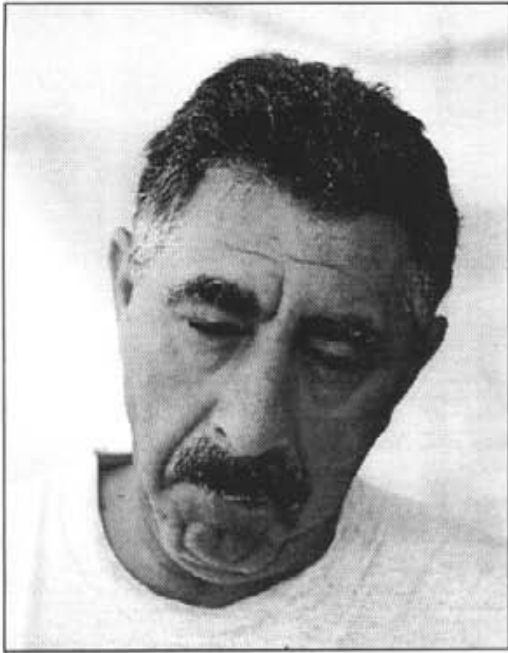
Vitamina

Una sonrisa por favor.
Lorenzo Brunet

V Marathón fotogràfica

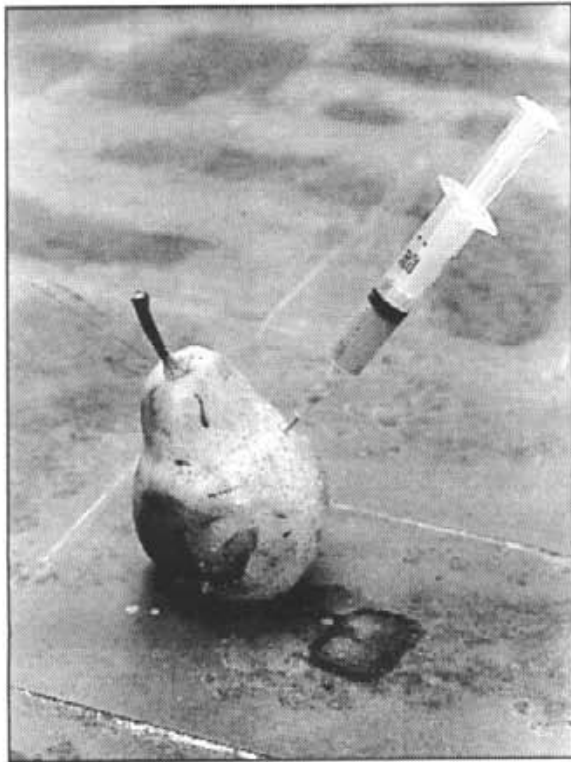
estiu 1994

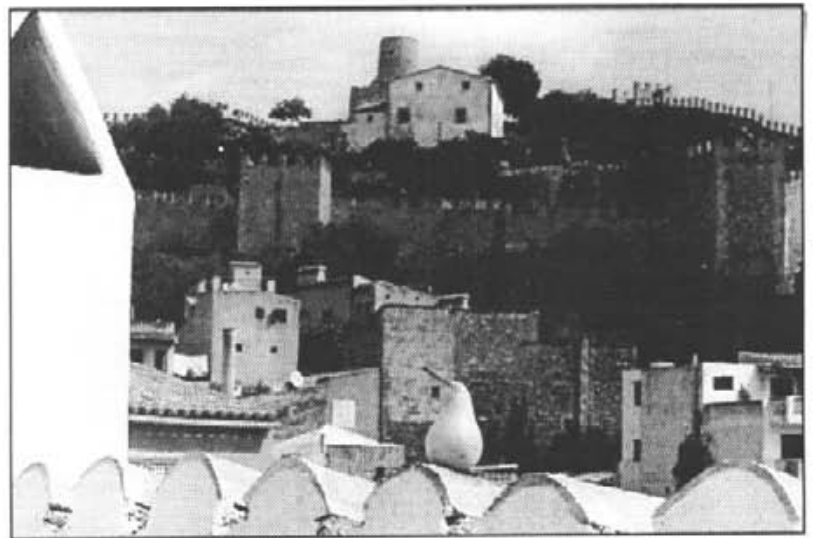
Sonria por favor. Jaume Altimides

Digase lo con flores.
Antoni Riera

Capdepera és la pera
Gori Rechac

Capdepera és la pera
Cecília Sagrera

Any Internacional de la família.
Antònia Sureda

L'AVENC D'EN GALVANY

Gabriel Julià Adrover

Sentia dolor per tot el cos: els braços, les cames, les natges... Quina coïssor hi sentia a les natges! En un estat de semiconsciència no sabia si era la dolorada que el despertava o era que deixava endarrere un mal somni. Un mal somni o una realitat les conseqüències de la qual encara no havia avaluat? Tenia els ulls tancats. Sempre, als matins o després de la migdiada, li'n passava això, dels ulls tancats. Un cop acabada la son, no obria els ulls immediatament. Les idees més pelegrines sobre el que faria o sobre el que havia d'haver fet..., en una mena d'ensopiment, passaven pel seu cervell. Després obria els ulls i, "apa! anem a per feina!". Feia una mitja rialla a aquestes paraules que un dia i un altre creuaven el seu pensament. Però ara era distint. No havia fet la migdiada, ni era el matí, l'albada, l'hora de llevar-se. I per descomptat, això no era el seu llit. Què li havia passat? Es sentia copejat. Ajagut de costat, doblegades les cames, un poc corbada l'espina. No gosava obrir els ulls. Dins la foscor, veia com a cuques de llum que anaven i venien, sentia com unes llàgrimes de dolor, tèbies, corrien, una vorejant el nas fins a desprendre's i deixar un calfred a tot el cos. Va dur-se el braç esquerra a les natges. Un fort dolor acompanyava aquest moviment. Va intentar asseure's. Però el dolor a les natges no li ho permeté. Va obrir els ulls. I aquella foscor, creuada per les lluernes, ara es va fer més profunda, negra. Ni el terra veia clar. I al front? Va creure que eren les llàgrimes de dolor que no el deixaven llucar clar. Amb la màniga de la camisa va assecat-se els ulls. Sentia més dolor als braços; però palpant-los, l'un contra l'altre, va veure que no tenia res romput. Va intentar de posar-se dret. Sí, sentia com si l'haguessin apallissat; però no tenia cap os romput. O això creia i volia creure. Ho va lograr. D'empeus, i la foscor seguia. On era? Què li havia passat? Un crit, com una explosió estrident va sortir de la seva boca, que va estavellar-se contra la seva oïda i de forma multiplicada. Ara va percebre que estava en un lloc tancat, que unes parets properes l'encerclaven, que estava en un clot i..., perdut? Un plor d'impotència sentia que li omplia el pit i unes llàgrimes humitejaven els seus llavis ressecs. Tractà d'asserenar-se. Havia après que front a la vida cal tenir sang freda. N'havia haguda de tenir quan, de petit, quedà orfe, quan va haver de passar anys i anys dins l'orfanat. Fred, calor, solitud, sense que ningú escoltés les seves angúnies, sense que ningú es preocupés de la seva situació... Era un entre molts. Tal dia i a tal hora: "Això, això i això altre". Un horari, uns comandaments. Res es discutia. Els cervells estaven tan ben programats que no hi cabia cap mena de discussió. L'aprenentatge d'un ofici i una majoria d'edat el van dur a la independència mental que no va saber com emprar. Però, pensava, i va poder comprovar, que si hom no vol ésser cap revolucionari, la mateixa societat t'ofereix possibilitats per poder sobreviure amb prou feines, però sobreviure. I ell bé

que s'ho feia. Dins el seu cap no hi cabia cap mena de revolució. No havia acabat d'entendre paraules com: sofriment, conformisme, destí, amor... però tampoc en va fer un gra massa. Sempre va allargar el coll cap aquí on l'estiraven. "Al cap i a la fi no havia dut tanta mala sort", es deia. Comprava i venia. El que se'n diu un firaire. Avui aquí i demà allà muntava la seva guingueta. Era una manera de passar desapercebut. Quants d'anys d'haver de donar explicacions de tot el que feia i fins i tot pensava! Ara pagava, al moment, la plaça de firandant i demà a un altre lloc. Duia una vida que li agradava. Pensava que no havia de donar comptes a ningú, si bé tenia clar que estava dins un entramaliat del que difícilment se'n podia sortir. "Sóc feliç?", sovint com una sageta, aquesta pregunta l'agullonava. Però rebutjava aquesta punxada. "Sóc feliç i basta", es deia. El bullici, l'estrepit que l'envoltaven els mirava com qui veu passar un riu. "És clar que passa, però com si sempre hi hagués la mateixa aigua". Fou la solitud infantil que l'induí a estimar-se els boscos, les pinedes, les valls dessolades, les muntanyes...? Foren aquelles músiques monòtones i llòbregues que l'emmenaren a enamorar-se dels cants dels ocells, de l'oratjol que arrencava de les fulles dels pins i dels matiolls, rimes de sons i harmonies dels éssers? Tot els dies que no feia de firaire els dedicava a recórrer indrets de les rodalies de la ciutat. Però, de cada cop anava més lluny. I com que amb quatre dies de venda en tenia prou "per poder viure dignament", pensava, els altres tres dies de la setmana els dedicava a córrer boscos, pinedes...

Ara recordava el que li havia passat. "Sí, així havia estat". I el dolor a les cames, a tot el cos, es revifava. Es va acalar, palpejar, i es va asseure al terra. "Havia estat així". En aquell indret no hi havia estat mai. Deixà el cotxe en un lloc on s'acabava un camí que feia molts d'anys devien emprar els llenyataires. Una pineda que li deixava veure el cel. Només aquí i allà qualche raig de sol entrava entre el brancam posant de relleu un llentiscle aquí, una argelaga allà, com en el teatre en què el focus posa de relleu l'actor principal. Què bonic que trobava allò! El càrritx tapava les clarianes de matolls i pins que hi havia. Allà, front aquesta clapa, uns arbocers plens de flors preveien uns fruits vermells i sucosos. Va marcar cap a aquelles flors atret, de forma instintiva, com les abelles, per assaborir-ne el perfum del nèctar. Sí, ara ho recordava. No mirà on posà els peus, a gambades sobre aquelles carritxeres... I aquí, al bell mig de la carritxada, hi hagué la trampa. Què havia estat? El món que s'enfonsava? Ni aquest pensament va tenir temps de fer. Ara ho començava a entreveure. "Entre les carritxeres... un avenc". Per a ell podia ser mortal, quasi ho havia estat. Ara girà els ulls cap al sostre i ara sí que veié la llum, una llum que s'enfosquia. Ja devia ésser cap al tard. Una llum que sempre havia estimat tant! Com gaudia dels dies que podia sortir de l'orfanat, casal antic i de poca llum, al centre de la ciutat antiga! Un pati interior, on per veure el cel havies

de doblegar el clatell cap enrere. Tornava a ésser a l'orfanat? Aquestes reflexions i preguntes es feia aquest bon home que allà sol i sense que ningú se n'adonés de la seva desaparició. Per què, quins lligams tenia amb els qui l'enrevoltaven? Unes bromes, com va el negoci...; però res més. De molts d'ells, en deien: "Avui som aquí, demà allà i no els feieu els comptes". En Galvany, que així l'anomenarem al nostre personatge, no n'era una excepció. Ara tenia consciència d'això i que els qui el coneixien pensarien: "Deu haver anat a altres ciutats". "I el cotxe?". "Els lladremaners, que ara no manquen, en veure'l en aquell lloc no gaire concorregut ja se l'hauran fet seu. I la consciència d'una situació desesperada s'incrementà.

De cada vegada més, la llum que entrava del sostre s'anava esmoreint. Fins que quedà tot obscur.

Certs calfreds, sovint, el despertaven, però es tornava adormir. Ases, cans i moixos, silenciosos, ulls molt oberts i de mirada fixa, ompliren aquella primera nit.

Havia dormit ja que un reilet de cadernera el despertà. Coneixia molt bé els ocells d'aquella contrada. Sentia dolors per tot el cos. I el cant d'aquell ocell li feu de sedant. Obrí els ulls i veié com una llum molt brillant entrava pel sostre, per una encletxa. "Per aquí he entrat a aquest palau", va pensar irònicament. "Impossible assolir aquest forat i sortir-se'n". "Què hi faig aquí?". Una angoixa i ganes de cridar, de plorar, el van envair de bell nou. S'allargà al terra i, sota el clatell, les mans. La llum esbiaixada reflectia un tros lluent de la paret. Mig arrossegant s'hi acostà. Era humit, banyat. S'adonà que de tant en tant una gota regalimava des d'un forat invisible fins al terra, que aquest xuclava, i que aquesta gota xuclada qui sap on anava a parar. Posà un dit en aquell indret i pronte sentí una gota que banyava el dit. Palpant trobà un bastonet prim, llargarut, d'un pam. El clavà un poc inclinat, a aquella paret lluent, a l'indret d'on sortia aquella gota d'aigua cada... Hi posà la mà: "Un, dos, tres..., cada cinc segons cau una gota d'aigua". "La primera gota!". Se n'untà els llavis. Ara tres gotes... la punta de la llengua. D'una pedra, amb l'ajut d'una altra, en féu un vas. "Puc sobreviure fins..." cavilava. Palpava arreu per sobre les dimensions del seu habitatacle. "Ara som en un món per dins, com el ventre matern. Un lloc reduït". Un lloc que si bé començava estret s'anava aixamplant; però de pronte, corbant-se, escurçava l'horitzó, el seu horitzó. I va somriure a aquesta nova situació. Rialla de dolor, d'ironia...? Anau a saber! Podrem saber mai per què ploren els nounats? Per què somriuen al poc temps sense saber els averanys? Camanduleries.

Un raig de llum oblicu es projectava fins al terra i així fou com va veure arrels que sortien de la paret i de bell nou es tornaven aficar al terra. I va pensar: "Si m'administro bé puc sobreviure".

Això contava mestre Andreu, el millor boletaire de la contrada. Assegut a la fresca i aferrat a una pipa de la que treia xuclades de fum, fent pensar a més d'un: "Ulla, pareix el tren d'aquelles pel·lícules antigues americanes".

Mestre Andreu de cada cop s'havia de fer més endins, als boscos, per trobar bolets. Es feia un petit jornal. Aquell any, les poques pluges havien fet que s'hi endinsàs més. I així va ésser com va trobar aquell avenc. Encuriós, un

altre dia hi tornà i, amb una llanterna, hi feu llum. Va veure que no era gaire fondo. I un altre dia hi tornà amb una escala de corda. Deia que no era valent, però tampoc no tenia por. S'hi va amollar i, mirant amb la llanterna aquí i allà, va veure escrit en una part més o menys planera d'una de les parets: "Què hi faig aquí...". I a sota, un poc més avall, "Si m'administro bé puc sobreviure". El van estranyar aquestes paraules. Recorrent aquells racons més obscurs hi va veure una carcanada... d'un home? Sí, ho era. Deia que havia sentit temor, por. Por, per descomptat. Pujà i, a la caserna del poble, en donà part. El setmanari de la vila se'n va fer ressò del que deien, al poble, els vilatans. Però ningú no sabia qui podia ser l'home de l'avenc, i així se'l va anomenar. Del poble no mancava ningú. Ni els més vells del poble sabien ni recordaven cap desaparició. Tothom deia la seva. I cadascú es creia la història que ell mateix inventava.

Feia anys i panys que això havia passat i ningú, bé, quasi ningú, se'n recordava. Mestre Andreu, l'avi del poble, sempre contava coverbos i els no tan vells, que formaven la rotlada, l'escoltaven i en reien. Un dia va contar això, de l'avenc, i molts van recordar que, en llur infantesa havia passat això de la troballa de mestre Andreu. Aquell dia no van riure i tots van veure com a mestre Andreu li va caure una llàgrima. Aquell dia ningú va dir a cau d'orella:

- Mestre Andreu acaba. Arriba un dia que ni sobreviure ja és fàcil. Més aviat es fa enutjós.

- Però si tens qualque cosa que menjar i beure...

- Encara que tenguis unes arrels per menjar i unes gotes d'aigua per beure.

- ...

La primera impresión es la que vale
Gori Rechac

NIT DE CAP D'ANY

Antònia Capó Amengual

Cau la serena nocturna com un vel fosc sobre la ciutat i les estrelles guaiten per darrera niguls tenebrosos. La lluna, rodona i deixondida, vigila el món com sempre. Són exactament les onze i mitja i cinc del dia que clou l'any i se senten remors de veus esburbades que canten i criden alegres.

Prop d'una placeta, un al.lot d'uns devuit anys acaba de voltar el cantó. Es passeja tranquil arran de la paret i consumeix, sense ganes, el tercer cigarret. Comença a pensar que l'han plantat. Li havien dit a les onze i mitja i ja passa de l'hora. Decideix esperar un quartet més i escampar. No li agrada gens estar totsol en aquestes hores pel mig. Quin oi! Ell que havia duit el confetti i les serpentines...

No massa enfora d'aquí, en un passatge molt estret del centre, es veu sortir un cap del més fons d'un portal invisible. És un cap polit, ben pentinat, amb el front ample i els cabells obscurs. Després, compareix la resta. L'home, jove i elegant, mira als dos costats abans de posar el peu al carrer. Les mans dins les butxaques, el coll de l'abric alçat i el grinyol de les sabates noves. Camina lentament amb la mirada fixa en un punt desconegut. Es troba bé perquè el que més li plau en aquest moment és l'absència de llum. Però es trobaria millor si no fos pel fred, una fredor eterna i aferrada al ossos que li atorga una expressió de desemparament, com la d'un nin famolenc; una fredor que accentua la blancor exagerada de la pell i la lluentor dels ulls verds, com dos llacs de por. Prova de tapar-se més el cos, però sap que, quan li tremolen les entranyes, això no serveix per a res.

De sobte, s'atura, vacil·la durant un parell de segons i agafa cap a l'esquerra. Definitivament, vol apartar-se del renou i la claror.

No vol especular sobre el que pot succeir anit. Només reconeix que és defora a causa d'aquest instint animal i diabòlic que el reviu a la posta de sol. Ningú no pot saber quantes vegades ha desitjant amb tota l'ànima oblidar aquestes ganes de rodolar amb la penombra. Però ell, ni tan sols n'està segur de tenir ànima. Creu que la va perdre fa molt de temps en un lloc i en un espai que no són aquests i que, per ventura, ha estraviat.

Sense detenir-se, treu la cartera i fita l'interior. Hi ha doblers i targetes de crèdit. Li cau el document d'identitat en terra. Gràcies a la bonhomia d'una farola nosaltres podem llegir el seu nom (Josep Maria Ferrer, nascut a Palma l'any 1961) i ell pot tornar-lo al seu lloc.

Llavors, es registra les butxaques, somriu gairebé imperceptiblement i mostra un paper arruat i vell a punt de desfer-se. El desplega i llegeix.

Una lletra clara, infantil, transforma el color malalt dels seus ulls en un color tendre. A penes pot retenir les darreres paraules esborrades pels lustres: "T'estimo, amor meu". En aquest instant, la memòria es farceix de records molt antics. Veu un cotxe de cavalls que galopen per una esplanada immensa, blanca de neu i resplandor; veu els seus braços aguantant les brides amb força i seguretat. El sol és agradable i el vent gelat cau bé al cervell. Però, sobretot, rescata aquella sensació de felicitat que li abarrota el cor perquè va a veure l'estimada. Troba al costat d'una caseta una al.lota rossa amb una capeta blava que riu i corre cap a ell. Es llancen bolles de gel i es besen apassionadament sota d'un arbre. Ella acarona el seu nas amb els llavis i ell li estreny les mans per donar-li calor.

A poc a poc, li puja una altra sensació. Un baf d'angúnia el cobreix i somia despert un castell negre i poderós. Recorda com era d'impossible reparar la roda del carruatge i passar la nit al ras, però no té massa clar si arribà davant el fossat per ell mateix o si l'hi dugueren. Sap que va ésser la primera vegada que va veure el rostre terrorífic que l'hauria de perseguir durant tota la seva vida. Aquella cara blanca com el referit i aquell aspecte sinistre, de dimoni insatisfet. I després, el descobriment de no ésser ja com la resta de la gent. El temor al dia i la tranquil·litat de la nit. El fàstic pels aliments i l'excitació amb l'olor de la sang humana. I el pas del temps, del temps imperible, l'afirmació en el regne de l'eternitat.

Recorda com ha hagut de fer-se passar per persones diferents, com ha hagut de falsificar documents de tota mena i maleeix totes aquelles accions que ha hagut de consumir per mor de la seva condició. I, per damunt de tot, conserva en la seva ment, amb certa repugnància la facilitat amb què es pot rompre l'os de la cama o trencar un coll, l'horror del sabor de la sang calenta a la gargamella després de l'orgasme fatal i el pànic que es reflecteix a les pupil·les en el moment de la mort d'una víctima.

Cluca els ulls i la carta es fa pols a les mans. Nota un regust dolç d'aquell bes que no l'ha abandonat mai, encara que hagin passat tres segles. Tres segles ja. Una llàgrima rodola galta abaix i li taca el puny ferm. La gota vermella li indica que s'acosta altre cop l'aconteixement. Ara ja sent com li creixen els claus i la

fredor del cor augmenta, mentre con tinua el seu camí cap a enlloc.

Totd'una, li sembla percebre unes potadetes llunyanes. Gira el cap i escolta amb tots els sentits. Les orelles li confirmen que per la travessia que acaba de deixar a la dreta hi passeja qualcú. Reflexiona per un segon que podria evitar-ho i que, per ventura, no cal que mati ningú més, però el fred de les entranyes torna a fer-se més present que mai i ja no pot eludir les convulsions que, periòdiques com els dolors de part, li enrampen els membres.

Amb determinació, es dirigeix cap al renou i descobreix un jove d'uns devuit anys que circula a poc a poc arran de la paret. Potser no frissa perquè ningú no l'espera enlloc. Potser tan sols ha davallat a fer una estirada de cames o a fumar un cigarret. Amb el silenci com un escut, en Josep Maria l'encalça nerviós i, al límit de la seva resistència, l'atura per demanar-li foc.

Llavors, un udol espantós travessa la nit de Cap d'Any com una espasa. Just en ei mateix instant, comencen a sonar les dotze.

La llana de la bufanda de marca li feia una mica de picor al clatell, però la sensació d'anar ben tapat el confortava. El seu pit anava protegit amb una creu de plata que lluïa com un sol. Carles Von Tankerbeüst a penes notava el pes del maletí que sostenia amb la mà dreta.

Sabia que potser aquella nit era l'apropiada i estava decidit a aprofitar-la. Els seus avantpassats li ensenyaren a no deixar passar cap oportunitat i ell els feia cas perquè l'experiència ho era tot en aquests cassos. Al seu poble natal, més enllà dels Cárpat meridionals, a devers cent quilòmetres de Cluj-Napoca, havia comprès de ben petit què significava ésser un Von Tankerbeüst, aquell qui lluitava contra les forces del mal.

Sabia també, que la seva estirp havia esvaït els delictes de sang a la regió i que, sense descansar mai, havia perseguit els assassins fins allà on havia calgut.

Tot allò el feia sentir-se orgullós i, el que era més important, continuar la tasca, feixuga i perillosa, fins les darreres conseqüències.

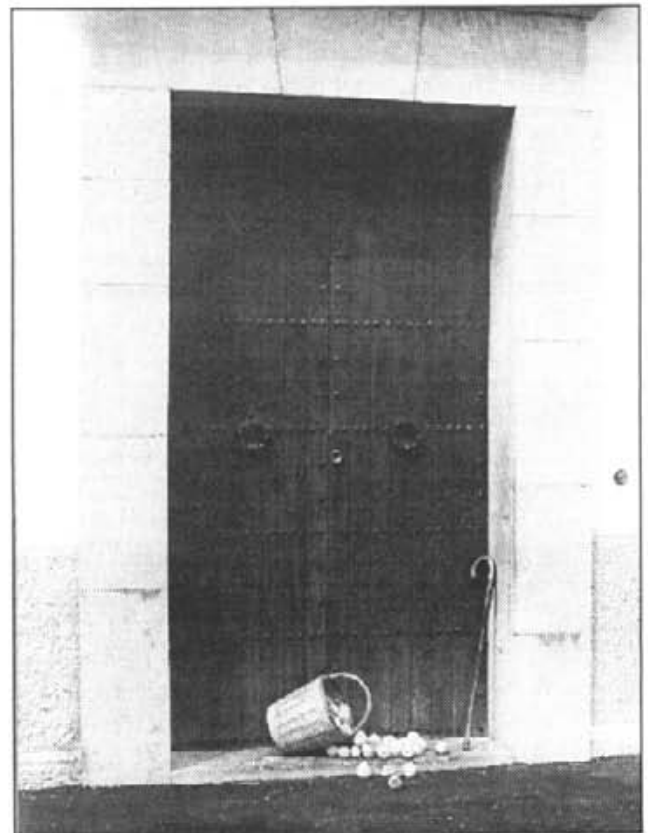
En Carles havia heretat aquells sisè sentit familiar que el conduïa cap als endimoniats, i qualque cosa li feia creure que havia trobat la pista vertadera. Ara només havia de tenir paciència, caminar amb quietut per aquells carrers i obrir bé els ulls.

Va veure una església al fons i girà cap a la dreta amb passes seques i meditades. Esforçà l'oïda i a continuació sentí un crit horripilant que es confongué amb les primeres campanades de les dotze. Corrent, es

dirigí cap al soroll i, a punt de perdre l'alè, va endevinar una figura sospitosa que desapareixia màgicament del seu camp de visió. Havia fet tard. Devora la paret, un cos sense vida semblava un sac de dolor. La boca oberta i la mirada fuita anunciaven el final paorós d'aquell ésser innocent. Sense pensar-ho dues vegades, s'agenollà i obrí el maletí. Primer, resà una oració per aquella ànima contaminada i llavors, preparà la maça i l'estaca. Li va desembotonar la caçadora i li esqueixà la camisa com d'aquí a uns minuts li esqueixaria el cor. Cercà el punt amb els dits, fràgils i gelats, i quan estava per pegar el primer cop, advertí uns braços forts que el subjectaven. Els dos policies l'aixecaren de terra i l'obligaren a recolzar-se a la paret, una vegada immobilitzat.

En Carles tractava d'explicar-se, però era impossible. Com fer entendre que l'únic que volia era regalar a aquell cos el descans etern que tots mereixem? Com expressar que l'única raó de la seva vida havia estat sempre eliminar els vampirs arreu del món?

Les seves cares li feren suposar que acabaria els seus dies a un manicomi, però el que no oblidarien mai més ni ells ni en Carles fou la vitalitat amb la qual, de cop, es posà dret aquell mort que plorava sang i que reia foll, posseït pel mal. Les rialles s'escamparen nit endins i taparen la ciutat d'angoixa i de tristor per a sempre.

Capdepera és la pera.
Francisca Morey

TRIBSCHEN

Miquel Llull Gili

Lucerna, 20 de maig de 1928
Hotel Schweizerhof

Els meus ulls ja no són aquells llacs clars dels que t'enamorares, ni el pols que governa les meves mans té la fermesa de la meva joventut. Prest moriré i el vent escamparà la pols dels meus ossos. Ja no quedarà res més de mi que el record d'aquells que em conegueren i, passant el temps, potser ni això. Per què doncs em sent impulsada a escriure les sensacions que viuen dins de mi en aquestes hores?

D'ençà de la teva mort em vaig consagrar amb cos i ànima a preservar les teves obres. No sols de les que varen néixer a l'empara del nostre amor sinó també d'aquelles que composares abans de conèixer-me. Quines llàgrimes d'amargura vaig plorar quan estrenaren el teu "Parsifal" a Nova York sense el meu consentiment!. Et jur que els hagués mort: va ésser com si m'haguessin arrabassat el teu últim fill; el meu propi fill, tan de prop vaig seguir la seva concepció.

Richard, oh Richard, com t'he estimat! Encara avui, després de tant de temps, segueix somiant amb tu i el teu record em persegueix fins i tot de dia.

El nostre destí quedà seguellat per sempre a Berlín, aquella freda nit de novembre en què, asseguts a la part posterior del carruatge que ens duia a ca meva i amb l'obscuritat còmplice que ens embolicava, em vares agafar les mans i em besares sense que jo pogués, sense que jo volgués oferir resistència.

Qui ho diria que jo, Cosima, l'educada i silenciosa Cosima, el mirall on s'hi mirava la burgesia, aniria a caure vençuda d'amor als peus de Richard Wagner, el compositor de vanguardia, el geni del segle!. I menys que ningú el meu pare, Franz Liszt, el pianista admirat pels públics més selectes d'Europa i que mai pogué considerar-me altra cosa que l'esposa de Hans von Bülow, el director d'orquestra que et va estrenar "Tristan i Isolda" i "Els mestres cantors" i a espatlles del qual cometérem adulteri tants d'anys...

Em sent cansada, pròxima a l'extenuació sols per haver redactat aquestes línies. El mínim esforç em fatiga extraordinàriament i això et donarà una idea de quant he envellit. Te'n recordes com solia escriure incansablement? La teva autobiografia, els diaris, les freqüents i interminables cartes en defensa teva o contestant als teus admiradors, fins i tot a reis. Vaig ésser la teva millor secretaria, la companya ideal, la perfecta esposa, la més dolça amant.

Seria millor que me n'anàs a jeure però, abans de fer-ho, no voldria deixar d'anotar el motiu que m'ha duit fins aquí. Perquè ho has de saber, encara que ja no estiguis entre els vius; perquè és necessari que la teva

memòria perduri per sempre, eternament. I és que passat demà inauguraré el teu museu a Lucerna. Endivines on? Doncs clar, amor meu, a Tribschen; a aquella casa on passàrem els anys més feliços de les nostres vides...

Lucerna, 21 de maig de 1928
Hotel Schweizerhof

Una berlina m'ha portat avui dematí fins a Tribschen. La darrera vegada que vaig ésser aquí fou ara fa quinze anys, amb l'Eva, la nostra segona filla, la que nasqué aquí quan tu composaves els "mestres".

Lucerna ha canviat molt des de que tu i jo vàrem abandonar Tribschen per marxar cap a Bayreuth amb l'intenció d'arrelar allà per sempre. No obstant això, a mesura que m'apropava a la casa, es va fer patent per a mi que Déu ha estat clement amb aquest racó, separat de la ciutat: tot segueix igual. La casa ferma en el seu lloc, la verda gespa creix lliure i enrevolta la mansió mentre el llac dels Quatre Cantons la bressola amb el suau rumor de les ones que acaricien la ribera, no gaire lluny.

M'ha rebut frau Ellen Beerli, la qui serà celadora del museu, donant-me les gràcies per l'entrega que vaig fer de sis grans caixes contingent material que serà exposat i admirat per tots aquells que vinguin fins aquí en el futur: primeres edicions dels teus escrits i partitures, fotografies, aquarel·les i quadres. A tots aquests records s'hi afegeixen donacions particulars de persones que tengueren relació amb nosaltres, editors, músics, cases d'òpera... Ella ho ha disposat tot amb molt de gust i la casa està preparada per al gran dia.

Li he demanat que em deixàs sola i he tornat lentament al passat en transitar aquelles cambres que acolliren els nostres cossos i ànimes, els nostres somriures i llàgrimes; enmig d'aquelles parets i finestres que veren néixer Eva i Siegfried i que foren testimonis de les visites de Friederich Nietzsche, del rei Ludwig II i de tants d'altres.

El paisatge que es contempla a través dels amples finestrals segueix éssent encisador; a la dreta, quasi per la part de darrera, el gigantesc Pilatus s'aixeca desafiant, atorgant protecció a la casa; cap al front, el verd pujol devalla suaument fins a unir-se amb el llac, i més enllà d'aquest, l'exèrcit d'orgullosos cims alpins, amb el Rigi com a portabandera. A l'esquerra, és gairebé visible Lucerna, la sempre bella i encantadora Lucerna.

He sortit a l'exterior, a la petita rotonda ajardinada, i m'he recolzat a la balustrada, deixant-me embriagar per l'aroma de les flors. La meua vista

es va passejar per damunt les blaves aigües del llac, l'omnipresent llac que ho domina tot. Aquells vells pòpuls que escortaven la casa segueixen resistint, no cedeixen davant la mort i continuen donat refugi als estornells.

En tornar a l'interior m'he assegut l'"Erard". Si aquest piano pogués parlar, què no seria capaç de contar-me? què no seria capaç de dir d'aquells ditxosos dies en què improvisaves sobre temes de les teves òperes i els al·lots ballaven divertits al vostre voltant?. Vaig aclucar els ulls y polsar les tecles. Sonà l'idil.li, el "Idil.li de Tribschen".

Encara m'estremesc si pens en la sorpresa que em donares quan tu i aquells musics de Zürich amb els qui havies assajat d'amagades durant setmanes el tocàreu per primera vegada. Jo dormia a la cambra de dalt, aliena als preparatius. Els músics acudiren abans de l'alba i afinaren els instruments a la cuina. Llavors, els disposares a l'escala i, quan tot va estar a punt, aixecares la batuta i emergí la música, aquella música amb la que em donaves les gràcies per haver-te engendrat Siegfried. Em vaig despertar, no sabent si encara somiava, i quan vaig obrir la porta de la meva cambra, a penes podia creure el què veien els meus ulls: el déu de la meva vida em saludava somrient y fent-me senyes amb la mà perquè callàs i escoltàs, només escoltàs. En acabar, t'avançares i m'entregares la partitura dedicada i, besant-me als llavis, em digueres:

- "Molts d'anys, amor meu".

Era el 25 de desembre de 1870. Jo tenia 33 anys i tu 57. L'agost havíem pogut, per fi, casar-nos en aconseguir el divorci de Hans.

Defora queia dolçament la neu...

Tribschen, 22 de maig de 1928

Avui dematí, coincidint amb l'aniversari del teu naixement, s'ha procedit a la inauguració del museu amb un acte senzill. El batlle de Lucerna s'ha desplaçat expressament des de la ciutat per pronunciar un breu discurs ressaltant la teva categoria humana i l'impacte de la teva música en les generacions que et seguien. Jo he agraït en el teu nom aquestes atencions i m'he compromès a proporcionar en el futur el mateix suport que he donat en el passat. A continuació, l'orquestra del teatre ha interpretat el preludi d'"Els mestres cantors". He rebut demostracions d'afecte per part tant dels admiradors com de les autoritats i a poc a poc s'han anat acomiadant tots fins que, a l'horabaixa, ja no ha quedat ningú.

Frau Eberli m'ha oferit la seva hospitalitat. Em puc quedar a la cambra de dalt tant de temps com vulgui. Hi romandrè uns dies i després tornaré a casa, a Bayreuth.

Tribschen, 23 de maig de 1928

Ahir no vaig poder dormir. Excitada pels aconceixements, em vaig despertar en meitat de la nit i no vaig aconseguir aclucar els ulls. La claror de la lluna plena entrava impetuosa per la finestra mig oberta i il·luminava el meu jaç. Vaig davallar en silenci l'escala i em vaig dirigir al saló, seguint-me a l'ample sofà. Des del meu seient podia veure els reflexes platejats que la blanca dama extreia del llac, com si fossin petites gotes de llum que botassin alegres damunt les aigües.

Mai em vaig sentir amb tantes ganas de viure com durant aquelles nits que precediren el neixament de Siegfried. Em vaig quedar embarassada al Gotard, en aquella frontera muntanyosa entre Suïssa i Itàlia, en el transcurs del viatge que tu i jo emprenguérem cap a Gènova acompanyats per Jakob, el servent. Durant les vetllades d'hivern, després de sopar, passàvem al saló i allà els contaves contes a les nines. A vegades els llegies els dels germans Grimm; d'altres, obries les portes de la teva imaginació i deixaves que la teva fantasia es reflexàs en els seus ulls, oberts d'admiració. Imitaves la veu de cada personatge: agre i nasal per a la bruixa; de tenor i viril per a l'heroi, melosa i dolça per als animallets del bosc. En ocasions, t'aixecaves de la cadira y donaves voltes per l'estança tractant d'imitar els moviments dels protagonistes. Una vegada, fins i tot, et remolcaves pel terra i t'aficaves davall el piano, tot per donar més versemblança al teu relat. Com ens feies riure a tots!

En acabar, les ficàvem al llit i tornàvem al saló. Jo cosia o teixia unes petites sabatetes per al futur fill i tu acudies a la biblioteca i seleccionaves un llibre, be fos d'Homer, Calderón, Shakespeare o Schiller. I de bell nou tornaves a llegir amb veu alta, però, aquesta vegada, sols per a mi, amb la mateixa passió que abans havies fet servir amb elles. Jo gaudia amb "El Quijote". Veia aquell noble il·lustre, perseguit per l'infortuni, i les seves desventures em commovien fins a les llàgrimes.

I arribada l'hora de colgar-nos, em encerclaves amb els teus braços i acariciaves el meu ventre.

- "Cosima", -em deies- "aquest serà mascle i serà, d'alguna manera, especial per als dos, t'ho asseguro".

Jo em girava i et besava al front. Aleshores era quan el petit deia la seva i començava a agitar-se dins mi. Jo exigia un altre cop les teves mans i deia:

- "Sent-lo, Richard. Sent-lo ara com es mou!".

La pell de la meva panxa tremolava tota com si l'infant rigués, com si volgués unir-se a nosaltres. Era el batec de la vida, de l'esperança en el futur, de la continuació de les arrels, i els teus ulls plens d'amor eren el millor pagament que una mare pogués desitjar.

La natura i l'atzar volgueren que, mentres tu donaves forma musical a l'heroi que no coneixia la

por, el meu cos s'acomodàs a la nova criatura, a aquella petita llavor, deixant-li espai a mesura que creixia. Ambdós quedarien units per sempre en compartir el mateix nom.

Així, en braços l'un de l'altre, ens quedàvem dormits, engronsats en ocasions per la claror de la lluna, aquesta mateixa llum que ahir no em deixava dormir...

Tribschen, 24 de maig de 1928

En aixecar-me avui dejorn i descórrer les cortines he pensat igual que ho vaig fer cada matinada durant els sis anys que restàrem aquí: "com es possible no sentir-se enamorada al contemplar el mut espectacle d'aquesta puixant natura?"

Un dia de setembre no et vaig trobar al meu costat en obrir els ulls. Vaig baixar al teu estudi i obri silenciosament la porta. Allà estaves tu, concentrat en la composició del "Crepuscle"; em vaig desplaçar furtivament i, pel darrera, et vaig envoltar el coll amb els braços, besant-te amb dolçesa els cabells. Davant tu s'estenia un finíssim brodat de notes: la marxa fúnebre de Siegfried.

- "He acabat d'esbossar-la amb temes que guarden relació amb l'heroi. La vols escoltar?"

Jo vaig dir que sí amb el cap. T'aixecares àgilment i recollires la partitura, arrossegant-me de la ma fins al saló.

- "L'orquestra queda en silenci i sols s'escolta el distant percutir dels timbals. Una figuració de tresets ascendents representa el seguici fúnebre, així..."

Il·la teva mà esquerra es desplaçà misteriosament sobre les teclcs greus del piano.

- "Llavors -continuares-, tres notes separades entre elles per llargs, tràgics silencis, precedeixen a l'entrada de la orquestra en do menor, fortísim"

El piano retronà amb l'impacte del sinistre acord.

- "Siegfried és mort i ja no queda esperança per a ningú, ni per als déus ni per als mortals. L'orquestra desenvolupa els temes: el dels Welsungos, els seus pares, confiat a las quatre tubes i després a les trompetes: a continuació el tendre motiu de Sieglinde, la mare, compartit pel corn, el clarinet i, finalment per l'oboè i la trompa; mentrestant, empena per aquelles semicorxeres inicials que representen la solemnitat de l' instant i que he pensat orquestrar a les violes, va fent créixer la sonoritat, desembocant en el tema de l'espasa, en lluminós do major, executat per la trompeta"

Aclucaves els ulls al temps que seguies tocant el piano, com si imaginassis damunt l'escenari aquells valents guerrers emportant-se el cos sense vida de l'heroi mentres la lluna guaitava entre els núvols.

Quan els obrires un altre cop, et lluentejaven de l'excitació i era visible el bategar de les venes als teus polsos.

- "A la fi, emergeix a les trompes el més noble,

el més pur: el motiu de Siegfried, que s'escolta per segona vegada a les trompetes. A poc a poc, minva la intensitat per acabar amb el motiu de la nova Brunhilde, la valquiria que el va estimar sincerament"

Quan acabares, tornant el piano al seu somni pimitiu, em posares les mans als genolls.

- "És que no te fas una idea ja, Cosima? És que no ho ets capaç de veure? Déu meu!, -exclamares - He compost una música magnífica!"

Et vares passar la mà pels llavis i dirigires la mirada a través de la finestra, llançant-la vers l'infinit, vers l'albada...

Tribschen, 25 de maig de 1928

Si t'he de ser sincera, alguna cosa si ha canviat d'ençà que tu i jo vivíem ací. Ja no hi és la quadra, on el vell "Fritz" va veure alleugerida la seva solitud quan se l'hi afegí na "Grane", la formosa egua regal del rei Ludwig. Ni tampoc hi són les ovelles, gallines i moixos amb els que es divertien tant els nins en jugar. El meu pequinès "Koss" morí ja fa temps i el teu inseparable terranova negra, "Russ", el que t'acompanyava en els teus llargs passeigs cap a Lucerna quan acudies a la cerveseria "Dubeli", el fidel amic fins a la mort, reposa per sempre a Bayreuth.

Pensant en ell, em ve al cap aquella excursió que emprenguérem a mitjan Juny, quan Siegfried havia fet gairebé un any. Ens vestírem tots amb robes de batalla i tu et posares el capell "Wotan" d'ala ampla, el que tant de respecte infonia als al·lots i que al mateix "Russ" li causava poc menys que pànic. Acompanyats per Jakob i Vreneli, la majordoma, partírem a trenc d'alba en direcció oest, cap a St. Niklausen, sense abandonar mai la companyia del llac, transitant per caminols gairebé oblidats. Trobàrem un lloc deliciós, en una llengua de terra que s'internava una mica en les aigües i des d'on divisàvem Tribschen al lluny. El sol de primavera il·luminava els nostres cossos exhausts i ens asseguràrem a l'ombra d'un frondós til·ler. Allà estenguérem les tovalles i comencàrem a treure el menjar del gran paner de vimet.

Mentrestant, tu aprofitares per guimbar amb Isolde i Eva damunt l'herba i jugar amb elles al ca i el moix; els demanaves que t'encalçassin, a veure qui era capaç de collir-te i, quan et deixaves agafar, esclataves amb les rialles més jovials del món, les egronxaves per la cintura i les llançaves en l'aire. Veient-te córrer com si encara fossis un jovenet, vaig pensar en l'errat concepte que de tu en tenien les gents que no et coneixien: ells imaginaven l'home seriós y profund, al filòsof ple de consciència de si mateix, teixidor de bromoses sagues nòrdiques i creador d'una música amb prou feines comprensible pels públics erudits. Per a mi tu eres tan sols l'encantador pare dels meus fills, plètoric d'energia i entusiasme, de tendresa i calor.

Menjàrem unes suculentas carns fredes que havia preparat en Jakob i també pa amb confitura casolana de maduixes. La canalla fruí el deliciós pastís que amb tant d'afecte havia fet Vreneli la nit passada. Quin aspecte tan graciós tenia el petit Siegfried amb les seves galtes empastissades de xocolata!

Record que un simpàtic esquirolet devallà àgilment d'un castanyer i corregué cap a nosaltres. Es passejà sense temor per damunt les tovalles i es recolzà a la meua mà. Les nines tornaren bojes d'alegria amb l'animalet i l'acaçaven intentant fer-se amb ell mentre en Siegfried somreia i feia mamballetes amb les seves petites mans.

Jakob i Vreneli davallaren amb les nines fins al llac i les vigilaren mentre elles es banyaven nues, encantades de fer giravolts i nedar en aquelles aigües clares.

Tu t'ajagueres al meu costat i reclinares el cap a la meua falda. Amb els ulls tancats em vas dir:

- "Gràcies per tot, Cosima, perquè si no haguessis vingut a mi, no hauria pogut trobar aquesta dolça felicitat. Pots tenir per ben cert que, sense el teu amor, no hagués compost una sola nota més".

- "Gràcies Richard" -et vaig contestar- "perquè sense tu mai hagués sabut el que significa ésser una dona".

Siegfried dormia plàcid dins la seva petita cistella al nostre costat i en "Russ" remenava la cua i mirava en direcció al llac on les nines seguien banyant-se i rient...

Tribschen, 26 de maig de 1928

Als prestatges de la meua memòria roman encara el record d'un capvespre de primavera, poc abans de mudar-nos a Bayreuth. Jo portava un vestit preciós de casimir blau, guants de punt i capellet de palla format amb una cinta rosa; tu vesties pantalons i jaqueta de vellut oscur i camiseta de seda beige. La cadena d'or del teu rellotge penjava pansida de la butxaca del guardapits i els teus formosos cabells castanys, encara vigorosos, sortien per devall la gorra d'artista, decantada sobre el cap.

Abandonàrem la casa després de prendre cafè al saló principal i passejàrem a la vora del llac. Un vent fluix cargolava la superfície i fins als nostres rostres arribava l'oratge fresc portant dissoltes gotetes d'aigua. Caminàrem molta estona fins arribar al petit moll de fusta on les manses ones venien a morir. Allà l'hi donares uns francs al vellet pescador que guardava els botes. Embarcàrem en un d'ells i, tot sols els dos, tu als rem i jo enfront teu, ens endinsàrem en el llac.

Vàrem quedar en silenci, extasiats en la visió del magnífic paisatge. El "Rigi" es despullaria prest del seu abric blanc deixant veure la verda pell: espesses forestes d'alerços i avets. El sol se n'anava a la posta; potser s'afanyava per anar a dormir al seu jaç darrera les muntanyes.

Alehores s'esdevé l'instant màgic que perdura amb força a través dels anys: de sobte, un cigne blanc creua els aires per posar-se damunt les aigües, no gaire lluny de nosaltres, espantant amb el seu amaratge a una colla d'ànecs. Tu l'observes fixament, capficat en els teus pensaments, i deixes de vogar. El veim lliscar cap a la dreta durant un temps i, cansat d'anar a la deriva, batre les ales una estona fins assolir la velocitat suficient per a enlairar-se. El seguim amb la mirada fins que es converteix en un puntet quasi invisible a l'horitzó; et gires cap a mi i em dius:

- "El cigne de Lohengrin ve a cercar-nos: ens avisa que ja no ens queda més temps i hem de partir cap al nostre Monsalvat".

Massa bé comprenia jo les teves paraules i, sense forces per afegir res pus, només vaig poder baixar el cap i plorar suaument perquè, encara que sabia on es dirigia el nostre destí, em mancava el coratge per a suportar el turment de la partida, l'allunyament del nostre niu d'amor, d'aquell lloc idil·lic on ens ho donàrem tot sense esperar el beneplàcit de ningú...

Si alguna vegada algú arribà al paradís sense que calgués morir, aquests forem nosaltres a Tribschen, Richard.

D'un temps ençà només escolt en el meu cap la trista melodia sonada pel pastor de Tristan amb el seu flabiol melangiós: em crida vers la nit.

Fins després, amor meu: espera'm perquè prest estaré amb tu.

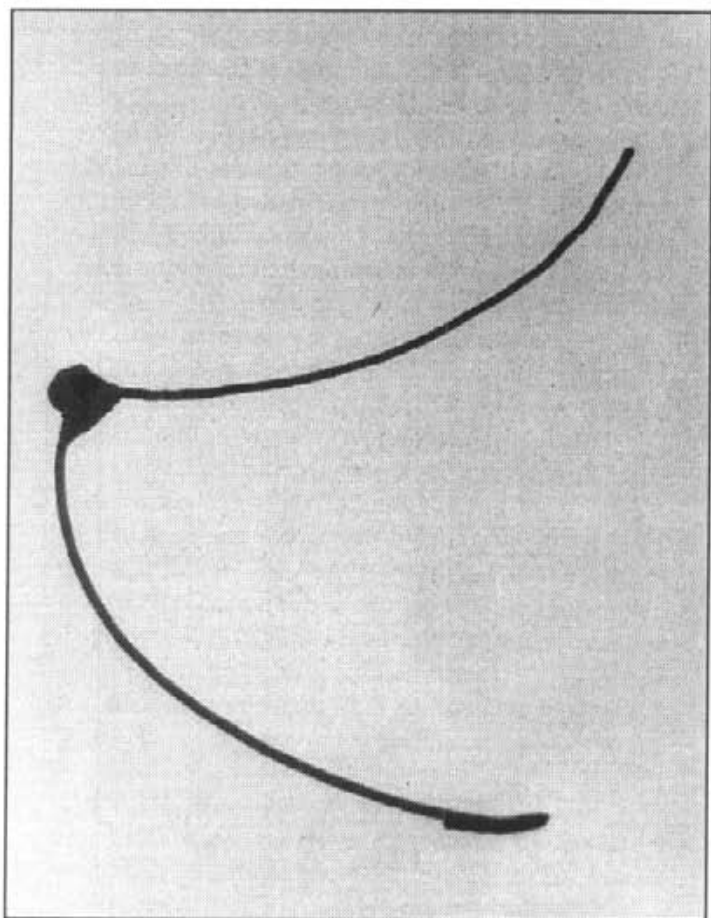
Cala Mesquida, 1 de juliol de 1994

.....

Cosima Wagner morí l'any 1930. En tenia noranta-dos. Reposa junt al seu marit a Bayreuth, al jardí que hi ha a la part posterior de ca seva, "Wahnfried". La làpida que els cobreix no té inscripció alguna però tots saben qui són els que estan allà enterrats. La tomba de "Russ" resta no gaire lluny de la del seus amos.

Aquest relat està basat en fets reals si bé el pretext per l'acció es totalment anacrònic (l'inauguració del museu a Lucerna fou l'any 1932 quan Cosima ja era morta). Si exceptuam l'estrena de l'idili de Tribschen, que succeí de manera molt similar a la narrada, totes les altres anècdotes són fruit de l'imaginació.

Màs blanca que la teta de una monja.
Francesc Barbón

Mon cor estima un arbre...
Jaume Altimides

Any Internacional de la família.
Cecília Sagrera

Això sobra
Antònia Sureda

Vitamina .Cecília Sagrera

Presentació

1

La vila de la felicitat

Jaume Fuster Alzina

(primer premi)

2

L'escapada

Carme Castell Valdivielso

(accèssit)

6

L'avenc d'en Galvany

Gabriel Julià Adrover

(accèssit)

10

Nit de cap d'any

Antònia Capó Amengual

(accèssit)

12

Tribschen

Miquel Lull Gili

(accèssit)

14

V Marathon fotogràfica

selecció

8, 9, 18 i 19

Suplement "Cap Vermell"

20

